

Riktlinjer för validering

inom Vård- och omsorgscollege

Antagna av Vård- och omsorgscollege styrelse

2018-06-13

Innehåll

	Sida
Inledning	3
Syftet med validering för intyg eller prövning mot betyg	4
Förutsättningar för validering	4
Roll och ansvarsfördelning inom valideringsprocessen.....	4
Valideringsprocessen och prövning.....	5
Översiktlig kartläggning	6
Fördjupad kartläggning	6
Bedömning	7

Bilagor

- Bilaga 1: [Skolverkets föreskrifter om utformningen av intyg i kommunal vuxenutbildning, särskild utbildning för vuxna och utbildning i svenska för invandrare](#)
- Bilaga 2: [Processbild Validering](#)

Inledning

Validering styrs utifrån Skollag (2010:800) och Förordning (2011:1108) om vuxenutbildning. Hur valideringen ska gå till inom Vård- och omsorgscollege förtydligas i dessa riktlinjer.

Vad är validering? Validering definieras och beskrivs i lagtext på följande sätt.

”Skollag (2010:800) 20 kap. Kommunal vuxenutbildning. **42 §** En elev i kommunal vuxenutbildning kan få sina kunskaper och sin kompetens validerade. **Med validering avses en process som innebär en strukturerad bedömning, värdering och dokumentation samt ett erkännande av kunskaper och kompetens som en person besitter oberoende av hur de förvärvats.**”

Vid en validering ges individen möjlighet att visa och reflektera över sitt lärande och få sina kunskaper och färdigheter bekräftade. När kunskaper och färdigheter identifieras och bedöms kan dessa värderas och erkännas. De synliggjorda kunskaperna och färdigheterna blir dokumenterade och får då ett formellt värde. Syfte och mål med valideringen avgör processens utformning och dokumentation. Det som valideras är individens kunskap och färdighet. Valideringen sker både teoretiskt och praktiskt utifrån gymnasiekursernas ämnesmål, centralt innehåll och kunskapskrav.

De praktiska delarna av valideringen sker i reell miljö, vissa praktiska delar kan göras i en arbetsplatsliknande miljö. Om individen har en anställning byter individen arbetsplats vid valideringen alternativt kommer valideringshandledaren från en annan arbetsplats. Detta för att säkerställa opartiskhet och rättssäkerhet.

Valideringsprocessens olika moment utgår ifrån att bedömningen ska ske mot gymnasiekursernas nationella mål, centralt innehåll, kunskapskrav och hela betygsskalan.

De verktyg som används ska vara anpassade och kombinerade på lämpligt sätt utifrån individens behov och förutsättningar och utifrån diskrimineringsgrunderna. Detta för att kunna tillämpas på ett sätt som möjliggör att individens tidigare kunskaper och färdigheter synliggörs och kan bedömas på ett rättvisande sätt. Verktygen fångar olika aspekter av praktisk och/eller teoretisk kunskap och färdighet.

Syftet med validering för intyg eller prövning mot betyg

- Synliggöra och erkänna kunskaper och färdigheter
- Anpassa innehållet i en utbildning och på så sätt förkorta studietiden genom att validera och pröva mot betyg

Förutsättningar för validering

Yrkeslärare

- Utbildade yrkeslärare med ämneskunskap ansvarar för att bedömning sker mot nationella mål och kunskapskrav.

Valideringshandledare

- Valideringshandledare med Vård- och omsorgscollege handledarutbildning steg 1 och 2.

Validand

- Individen har tillräckliga kunskaper och färdigheter i förhållande till aktuella ämnesmål, centralt innehåll och kunskapskrav som valideringen ska ske emot.

Roll och ansvarsfördelning inom valideringsprocessen

Studie- och yrkesvägledare, eller motsvarande ansvarar för att

- informera om valideringsprocessen
- översiktlig kartläggning av tidigare lärande och dokumentation i form av betyg, intyg etc.
- upprätta och revidera valideringsplaner
- hålla kontakt med yrkesläraren under valideringen
- upprätta individuell studieplan för eventuell kompletterande utbildning efter genomförd validering

Yrkeslärare hos utbildningsanordnaren ansvarar för att

- informera om valideringsprocessen
- genomföra fördjupad kartläggning, bedömning och dokumentation av individens kunskaper och färdigheter utifrån nationella mål och kunskapskrav
- utfärda Skolverkets intyg* när det är relevant

- genomföra och leda trepartssamtal med validand och valideringshandledare på arbetsplatsen
- genomföra bedömning. När bedömningen leder till betygsättning sker det i form av prövning, utifrån det samlade dokumentationsunderlaget som läraren skapat och underlag från valideringshandledaren

Valideringshandledare, på arbetsplatsen ansvarar för att

- introducera validanden på arbetsplatsen
- observera validandens kunskap och färdighet i förhållande till valideringsplanen
- samtala och reflektera med individen och dokumentera på vilket sätt individen uppnår målen utifrån valideringsplanen. Dokumentationen utgör underlag för yrkeslärarens bedömning av validandens kunskaper och färdigheter

Den arbetsplatsförlagda valideringen kan genomföras utan valideringshandledares medverkan. Det är då yrkesläraren som ansvarar för introduktion etc. Se vidare under bedömning.

Validanden ansvarar för att

- ta aktiv del i valideringsprocessen

Valideringsprocessen och prövning

Valideringsprocessen innefattar olika steg, delmoment som har olika syften och där olika roller är involverade. Varje del i processen har stor betydelse för att kvaliteten i valideringen säkerställs. Efter valideringen sätts betyg genom prövning, vilken kan integreras i valideringsprocessen.

	Översiktlig kartläggning	Fördjupad kartläggning	Bedömning (praktisk) på arbetsplats	Bedömning (teoretisk) på arbetsplats eller i annan miljö	Prövning
Roller	Studie- och yrkesvägledare	Valideringskunnig yrkeslärare	Valideringskunnig yrkeslärare, valideringshandledare	Valideringskunnig yrkeslärare	Betygsättande lärare
Verktyg/dokumentstöd	<p>Samtal: Bakgrundsinventering av individens betyg, intyg etc.</p> <p>Utforskande samtal med individen om erfarenhet och tidigare lärande.</p> <p>Information om hur valideringen går till, förutsättningar etc. Vad som händer efter valideringen</p> <p>Material: Underlag för dokumentation Skriftlig information</p>	<p>Samtal: Utforskande kartläggningssamtal i förhållande till mål, innehåll och kunskapskrav i relevanta kurser</p> <p>Information om hur valideringen går till, kan med fördel genomföras i grupp. Genomgång av olika begrepp, former för validering, information om, ämnesmål och kunskapskrav, presentation av metodmaterial och olika samtalsformer.</p> <p>Metodmaterial: Informationsmaterial Kartlägningsunderlag Valideringsplan Självskattningsunderlag</p>	<p>Samtal: <i>Tvåpartssamtal</i>, individ och handledare. Reflekerande samtal om det dagliga arbetet utifrån valideringsplanen. Handledarens dokumentation utgör ett av underlagen inför lärarens bedömning.</p> <p><i>Trepartssamtal</i>, individ, lärare och handledare. Uppföljning och fördjupning av det dagliga arbetet. Läraren bedömer och bekräftar det kunnande som individen visat.</p> <p>Metodmaterial: Bedömningsunderlag, stöd för tvåparts- och trepartssamtal</p>	<p>Samtal: Bedömningsamtal med teoretisk inriktning. Individen ska visa sin kunskap och kompetens i form av muntliga och/eller skriftliga prov genom att kunna redogöra, beskriva, utveckla vad, hur och varför - koppla ihop teori och praktik.</p> <p>Metodmaterial: Underlag för muntliga och skriftliga prov</p>	<p>Prövning och betygsättning utifrån det samlade underlaget</p>
Resultat	Underlag för fördjupad kartläggning	Valideringsplan	Revidering av valideringsplan Bedömningsresultat Intyg enligt Skolverket*	Revidering av valideringsplan Bedömningsresultat Skolverkets intyg	Betyg Intyg enligt Skolverket*

Klicka på bilden för större version

Även bilaga 2.

Översiktlig kartläggning

Studie- och yrkesvägledare svarar ofta för den översiktliga kartläggningen som genomförs tillsammans med individen som ska valideras. I detta inledande skede är information om vad validering är och hur det går till en förutsättning för individens ställningstagande till att påbörja validering eller inte. En av grundstenarna i validering är att den bygger på frivillighet från individens sida.

Den översiktliga kartläggningen är helt och hållet utforskande. Det handlar om att synliggöra och dokumentera vad individen har för erfarenhet. Det kan vara dokument i form av formella betyg i relevanta gymnasiekurser, eller andra dokument från t.ex. arbetsgivare som visar individens kunskap och färdighet.

Den översiktliga kartläggningen kan också omfatta en självskattning. Syftet är att självskattningen ska tjäna som verktyg för att trigga igång individens reflektioner kring sina erfarenheter inom området. Individen ges på så sätt möjlighet att öka sin självinsikt och att få kunskap och förståelse om sitt tidigare lärande och vad det lett till för kunskaper och färdigheter. Genom självskattningen förbereds individen på vad som kan komma att bedömas vid valideringen. Den individuella självskattningen är endast en del av kartläggningen och inte ett underlag för bedömning.

Fördjupad kartläggning

Målet med den fördjupade kartläggningen är att identifiera vad individen har för kunskaper och färdigheter i förhållande till de nationella gymnasiekurserna.

Vad som kommer att hända under den fördjupade kartläggningen

Den fördjupade kartläggningen inleds med information om vad som kommer att hända under valideringen t.ex. genomgång av olika begrepp, information om mål och kunskapskrav samt presentation av metodmaterial. Informationstillfället kan ske individuellt eller i grupp. Självskattning kan vara aktuell om individen inte redan gjort den.

Den fördjupade kartläggning är utforskande och syftar till att identifiera de kunskaper och färdigheter som individen på olika sätt och under varierande former hittills har tillägnat sig. Fokus ligger på VAD individen kan. Kartläggningen utgår ifrån individens yrkeskompetens i förhållande till mål, centralt innehåll och kunskapskrav i relevanta gymnasiekurser.

Resultat av den fördjupade kartläggningen

Kartläggningen kan resultera i en *valideringsplan* som kan komma att förändras under valideringsprocessen. I valideringsplanen tydliggörs vilka delar av kurserna som individen kan bedömas i och vilka eventuella betyg individen redan har.

Bedömning

I detta skede övergår processen till ett kontrollerande perspektiv där fokus ligger på att kontrollera och bedöma OM individen har kunskaper och färdigheter i förhållande till kursinnehåll. I de fall individens kunskaper och färdigheter inte motsvarar samtliga mål i en kurs utfärdas Skolverkets intyg. Rektor har också möjlighet att utforma delkurser som finns tillhanda innan valideringen påbörjas.

Hur går bedömningen till?

Bedömning sker både *praktiskt och teoretiskt*. Den *praktiskt* inriktade bedömningen genomförs i reell miljö på en arbetsplats, vissa praktiska delar kan genomföras i en arbetsplatsliknande miljö. Om individen har en anställning byter individen arbetsplats vid valideringen alternativt kommer valideringshandledaren från en annan arbetsplats. Detta för att säkerställa opartiskhet och rättssäkerhet.

Valideringsarbetsplatsens arbetsinnehåll ska matcha det kursinnehåll som individen ska bedömas inom utifrån den upprättade valideringsplanen. På valideringsarbetsplatsen finns en utbildad valideringshandledare som har i uppdrag att planera för, följa upp och dokumentera på vilket sätt målen har uppnåtts. Individen ges möjligheter att visa och få sina kunskaper och färdigheter bekräftade i en miljö av tillåtande och prövande karaktär.

Den praktiska valideringen planeras på så sätt att den blir så tidseffektiv som möjligt. Här är valideringsplanen ett bra planeringsinstrument. I det dagliga arbetet gäller det att individen ges möjlighet att visa upp sina kunskaper och färdigheter i förhållande till flera mål och kurser samtidigt i arbetsuppgifter som ingår i det vardagliga arbetet. Det gäller med andra ord att se till helheter i arbetet och relatera arbetsinnehållet till flera ämnesmål och kurser.

Vid trepartssamtal på arbetsplatsen följer yrkesläraren upp de mål och kunskapskrav som ska bedömas tillsammans med individen och valideringshandledaren. Det är yrkesläraren som leder samtalet och bedömer utifrån de arbetsuppgifter som genomförts och individen får bekräftelse på sina kunskaper och färdigheter. Valideringshandledarens dokumentation utgör också ett av underlagen för, utfärdande av Skolverkets intyg, prövning och/eller betygsättning.

Den praktiska bedömningen kan också utföras direkt av yrkesläraren ute på arbetsplatsen om valideringshandledare saknas. Det är då yrkeslärarens ansvar att planera för och informera validanden om genomförandet och hur bedömningen kommer att gå till. Detta sker med utgångspunkt i valideringsplanen.

I den *teoretiska delen av bedömningen* ingår att beskriva, dokumentera, reflektera och analysera utifrån praktiska handlingar och situationer. Det innebär att individen ska visa sina kunskaper genom att kunna redogöra, beskriva, utveckla vad, hur och varför - koppla ihop teori och praktik. Den teoretiska valideringen sker i form av muntliga och/eller skriftliga prov. Teoretisk validering kan ske vid den praktiska bedömningen på arbetsplatsen av yrkesläraren. I annat fall sker den teoretiska valideringen i en annan miljö utanför arbetsplatsen.

Resultat av bedömningen

Efter avslutad bedömning informeras individen om resultatet. Om syftet efter valideringen är kompletterande studier, tar dessa vid enligt en upprättad individuell studieplan enligt skolans ordinarie arbetssätt. Individen ges möjlighet att göra en utvärdering av hela valideringsprocessen. Denna tas om hand och följs upp av utbildningsanordnaren och ansvarig inom verksamheten där den praktiska delen av valideringen genomförts.

Betygsättning ligger utanför - men i anslutning till - valideringsprocessen och sker i form av prövning utifrån den samlade dokumentationen som skett under processen. Läraren gör sin betygsättning utifrån samtliga dokument som redovisar den teoretiska och praktiska bedömningen. Läraren bedömer utifrån kunskapskraven på hela betygsskalan. I de fall en individs kunskaper inte uppfyller samtliga mål i en kurs utfärdas intyg enligt Skolverket (se bilaga 1)